

ESIPUHE

Paradokseja

Television ja videon käytännöt sekä niiden tutkimus ovat täynnä paradokseja. Yksi mielenkiintoisimpia on osallistumisen ja osallistuvuuden ristiriita.

Tutkimusta on 70-luvun lopulta asti luonnehtinut merkityksenantoon osallistuvan katsojan roolin korostuminen. Tämä on näkynyt niin valtalinjan psykosemioottisissa katsoja- ja yleisöteoretisoinneissa kuin erilaisten seksuaalisten, etnisten ja muiden "vähemmistöjen" dekonstruktivisia ja uudelleenmerkityksellistäviä mahdollisuuksia korostavissa kirjoituksissa.

Tämän tutkimuksen rinnalla on kulkenut tekninen kehitys, jossa on korostunut ainakin katsojan osallistumisen illuusio. Eräänlaista kodin interaktiivista mediamaailmaa saavat nykyään näytellä tietokoneet, videopelit, videonauhurit ja mikseipä myös kanava-hyppiminen. Näiden rinnalla kulkee taidemaailmassa oma vuorovaikutteisen videotaiteen suuntaus, jota tässäkin *Lähikuvan* numerossa useissa kohdin sivutaan.

Mielenkiintoista ja melkein paradoksaalista näissä teknisissä sekä niihin liittyvissä psyykkisissä kehityssuunnissa on niiden osuminen yhteen osallistuvan televisio- ja videotuotannon vähittäin tapahtuneen kriisiytymisen kanssa. (Tällainen väite tietysti olettaa, ettei kriisiä ollut aikaisemmin, mikä ehkä ansaitsisi uuden tarkastelun.) Vielä 70-luvulla uskottiin melko vakaasti vaihtoehtoisen mediatuotannon poliittisiin mahdollisuuksiin, sen erilaisiin dominoivia representaation muotoja kyseenalaistaviin kykyihin. Sitä mukaan kun postmodernismi ja sen ympärillä liikkuvat diskurssit ovat tunkeutuneet yhä voimakkaammin niin teoreettiseen keskusteluun kuin "todellisuuteen" tällainen selkeän poliittisen position ottaminen on osoittautunut - tai sen on ainakin oletettu osoittautuneen - yhä problemaattisemmaksi.

Yritys tiedostaa tämä ongelma kulkee usean käsillä olevan numeromme artikkelin sekä haastattelun läpi - joko eksplisiittisenä aiheena tai sitten implisiittisenä marginaalina. Toisaalta käsillä olevat artikke-

lit ja haastattelut saavat myös miettimään, onko representaatiopoliitikoissa tapahtunut osittainen painotusten muutos muodon poliittisuudesta "sisällön", "kohteen" poliittisuuteen. Mikäli mietin tämän hetken selkeimmin poliittista ja dominoivia representaatioita kyseenalaistavaa mediatuotantoa, niin se lähtee useimmiten erilaisten marginalisoitujen ryhmien parista. Eräänlaisia markkinamaailmojen apropriaatiokyvyn rajoja tuntuvat nimittäin olevan sellaiset aiheet kuin homoseksuaalisuus, aidsin erilaiset retoriikat tai toisaalta vaikka abortti.

Toinen tätä numeroa määrittävä, edelliselle ehkä rinnakkainen paradoksi liittyy *Lähikuvan* asemaan suomalaisessa elokuvapolitiikassa ja -kulttuurissa. Puurrettuamme muutaman vuoden suomalaisen elokuvatutkimuksen parissa kooten teemanumeroja niin suomalaisesta elokuvasta, kansallisesta elokuvasta kuin vaikka homoista, lesboista ja elokuvasta saimme vasta nyt ensimmäisen avustuksen Suomen Elokuvasäätiöltä, jonka tukeen muut suomalaiset elokuvalehdet perustavat ilmestymisensä. (Tosin tälläkin kertaa apuraha tuli muista määrärahoista ja se oli vain noin neljännes siitä mitä La Srada ja Peili saavat sekä noin seitsemännesosa siitä mitä Filmihullu sai tukea, mutta hyvä näinkin jos se vaikka tietäisi ensi vuonna muihin lehtiin verrattavissa olevaa kohtuullista tukea.)

Paradoksaalista ja samalla SES:ltä tietysti miellyttävän yllättävää tässä tukipäätöksessä oli, että se myönnettiin lehtemme ensimmäiselle television ja videon erikoisnumerolle, tutkimukselle jota monet eivät suostu edes laskemaan elokuvatutkimuksen rinnalle, saati sen osaksi.

Lopuksi haluan toimituskuntamme ja kirjoittajiemme puolesta kiittää lämpimästi *Suomen Elokuvasäätiötä* sekä *Tiedonjulkistamisen neuvottelukuntaa*, joiden apurahat mahdollistivat tämän numeron julkaisemisen.

Martti Lahti